

Caseverslag EXMO II: Nimeto

BPV begeleiding via social media

Tilburg, maart 2012

K. de Ries MSc.

Prof. dr. L. Nieuwenhuis

Drs. I. van der Neut

met medewerking van:

M. Jans MSc.

IVA beleidsonderzoek en advies

Uitgever: IVA
Warandelaan 2
Postbus 90153
5000 LE Tilburg
Telefoonnummer: 013-4668466
Telefax: 013-4668477

IVA is gelieerd aan de UvT

© 2012 IVA

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of worden openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het IVA.

Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning bij artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	1
1.1	Regeling EXMO.....	1
1.2	De kennispiramide.....	1
1.3	Ingebrachte interventie: BPV begeleiding via social media	2
2	Praktijktheorie en onderzoeksopzet	5
2.1	Praktijktheorie.....	5
2.2	Vraagstelling	6
2.3	Theoretische verdieping	6
2.4	Aangepast conceptueel model	6
2.5	Onderzoeksdesign	7
2.5.1	Onderzoekspopulatie en opzet	7
2.5.2	Operationalisatie en meetmethoden	8
2.5.3	Reflectie op het onderzoeksdesign	10
3	Benutting van social media in de praktijk	11
4	Resultaten	15
4.1	Tevredenheid van studenten	15
4.2	Tevredenheid van praktijkbegeleiders	16
4.3	Gemeten opbrengsten.....	17
4.3.1	Algemene kenmerken	18
4.3.2	Tevredenheid studenten	18
4.3.3	Leerrendement stage	18
4.3.4	Leerrendement gecontroleerd voor motivatie.....	19
5	Conclusies en reflectie	21
5.1	Ervaren effecten	21
5.2	Gemeten effecten.....	22
5.3	Conclusie	24
6	Referenties	27

7	Bijlagen	29
	Bijlage 1: Vragenlijsten	29
	Bijlage 2: Gemiddelde scores op voorbereiding stage.....	30
	Bijlage 3: Analyses motivatie	31
	Bijlage 4: Output variantieanalyse tevredenheid studenten.....	35
	Bijlage 5: Output variantieanalyse leerrendement praktijk.....	36
	Bijlage 6: Output variantieanalyse leerrendement stageverslag.....	36
	Bijlage 7: Output variantieanalyse leerrendement praktijk.....	37
	Bijlage 8: Output variantieanalyse leerrendement stageverslag met covariaat inzet.	38

1 Inleiding

1.1 Regeling EXMO

Kennisnet ondersteunt mbo-onderwijsinstellingen die zich afvragen of de inzet van hun ict-toepassingen de verwachte opbrengsten ook daadwerkelijk opleveren. Kennisnet helpt de onderwijsinstellingen met kennis bij het maken van onderbouwde keuzes over inzet van ict in het onderwijs. Zo is het goed als een instelling beschikt over feiten over wat werkt en niet werkt met een bepaalde ict-toepassing door er op kleine schaal mee te experimenteren, voordat ze besluit deze toepassing organisatiebreed in te voeren. De aard van deze vragen en toepassingen zijn, net zoals het mbo-veld, erg divers. Het kan bijvoorbeeld gaan om ict-toepassingen die bijdragen aan het verhogen van motivatie, het boeken van tijdwinst of het verbeteren van leerprestaties.

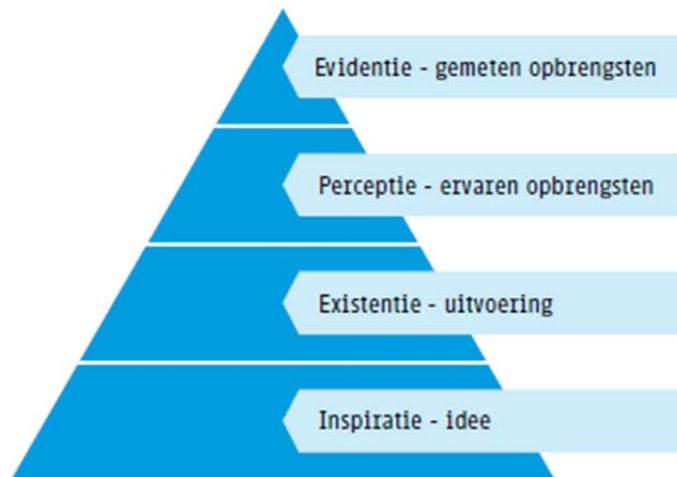
Om na te gaan of een ict-toepassing meerwaarde heeft, wordt er onder regie van Kennisnet een kleinschalig onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek geeft de onderwijsinstelling heel gericht antwoord op de vraag of de gebruikte ict-toepassing in de gekozen setting werkt of niet. Deze empirisch gefundeerde kennis is niet alleen van belang voor de betrokken onderwijsinstelling. De resultaten van het onderzoek dragen ook bij aan systematische kennisopbouw voor de mbo-sector als geheel over wat wanneer wel en wanneer niet werkt met ict. Met deze kennis kan succesvolle inzet zich herhalen en kan voorkomen worden dat men onnodig doorgaat met niet goed werkende toepassingen/leersituaties (Kennisnet, 2010).

1.2 De kennispiramide

EXMO daagt scholen uit om hun ideeën over de opbrengsten van ict voor het onderwijs te verdedigen, uit te proberen en te laten toetsen. Het idee en de uitvoering van het project ligt bij de school, de beschrijving van de interventie en de toetsing van opbrengsten bij een onafhankelijke onderzoeker.

Uitgangspunt voor de resultaten van het onderzoek is de kennispiramide van Kennisnet (zie figuur 1):

- inspiratie: het zou kunnen (het idee)
- existentie: het bestaat (de uitvoering)
- perceptie: men vindt (ervaren opbrengsten)
- evidentie: het is bewezen (gemeten opbrengsten)

Figuur 1 De Kennispiramide

De kennispiramide bestaat uit vier niveaus van kennis, oplopend van 'zacht' naar 'hard'. Kennisnet streeft naar zo hard mogelijke bewijzen. De kennispiramide levert de bouwstenen voor kennisstapeling. Ieder onderzoek bouwt voort op beschikbare kennis over de effecten van ict bij het leren.

De onderzoeken in de EXMO regeling richten zich op de twee hoogste niveaus van de piramide, de perceptie en de evidentie. De niveaus van inspiratie en existentie zijn hieraan voorafgegaan. Scholen hebben zich al ideeën gevormd over de werking van hun interventie en in sommige gevallen zijn interventies ook al eerder toegepast in hun onderwijspraktijk.

In de beschrijving van de resultaten wordt ingegaan op alle niveaus. De beoogde interventie wordt beschreven (het idee), de wijze waarop deze in de praktijk wordt uitgevoerd, de ervaringen van de betrokkenen en de gemeten opbrengsten.

1.3 Ingebrachte interventie: BPV begeleiding via social media

In het onderzoek staat het benutten van social media ten behoeve van de begeleiding tijdens de beroepspraktijkvorming (BPV) centraal. De studenten uit de experimentele groep hebben allemaal een Facebook en LinkedIn pagina aangemaakt en houden dagelijks een blog bij over de werkzaamheden die zij tijdens hun stage uitvoeren. Zowel de BPV docent van de student, als de praktijkbegeleider kan de blog te allen tijde inzien en daar reacties op plaatsen.

De studenten die betrokken zijn bij het onderzoek, zijn gedurende de eerste helft van het vierde leerjaar op stage, met daarbij vijf terugkomdagen. Er gaan 165 studenten

op stage en zij komen terug op school in groepen van twee klassen. Tijdens de terugkomdagen geven de studenten een presentatie van het bedrijf waar ze stagelopen. De experimentele studenten zijn verdeeld over de groepen van de terugkomdagen, wat betekent dat zij op hun terugkomdag niet concreet informatie met elkaar of de docent delen over de begeleiding via social media.

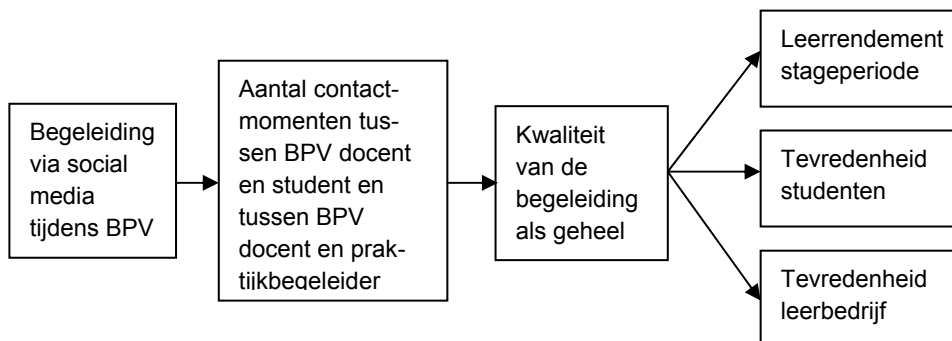
2 Praktijktheorie en onderzoeksopzet

2.1 Praktijktheorie

Aan het onderzoek liggen de volgende werkhypothese van de instelling ten grondslag:

- Het aantal contactmomenten tussen de student en de BPV docent en tussen praktijkbegeleider en BPV docent gaat omhoog wanneer wordt begeleid via social media;
- De mate waarin de BPV docent betrokken is bij en zicht heeft op de student tijdens de BPV wordt hoger wanneer wordt begeleid via social media;
- Door de hogere frequentie van contactmomenten wordt de kwaliteit van de begeleiding als geheel hoger;
- Door de hogere kwaliteit van de begeleiding als geheel gaat het leerrendement van de stage omhoog;
- Door de hogere kwaliteit van de begeleiding als geheel gaat de tevredenheid van de studenten omhoog;
- Door de hogere kwaliteit van de begeleiding als geheel gaat de tevredenheid van de leerbedrijven omhoog.

Door de inzet van social media ten behoeve van de begeleiding van studenten tijdens hun BPV verwacht de school te bereiken dat docenten adequater op ontwikkelingen (relatie met bedrijf, leerbehoefte) kunnen inspelen, waardoor het leerrendement van de stageperiode omhoog gaat en de studenten meer tevreden zijn over de begeleiding. Dit leidt tot het volgende conceptueel model van de instelling:

Indien dit onderzoek uitwijst dat social media de kwaliteit van de geboden begeleiding ten tijde van de BPV verhogen, dan kan deze methodiek van begeleiding bij meerdere MBO instellingen worden ingezet.

2.2 Vraagstelling

De onderzoeksvraag die het uitgangspunt is voor dit onderzoek luidt:

Leidt het begeleiden van studenten tijdens de BPV via social media tot meer contactmomenten, een hoger leerrendement bij studenten en tot meer tevredenheid over de begeleiding onder studenten, praktijkopleiders en BPV-begeleidende docenten?

2.3 Theoretische verdieping

Uit eerder onderzoek van IVA naar werkplekleren (Het Doorbraakproject Werkplekleren in opdracht van het Platform Beroepsonderwijs) blijkt een structurele ontevredenheid te bestaan inzake zowel de voorbereiding als de begeleiding door de opleiding en tevens is de afstemming van de begeleiding vanuit school en de begeleiding vanuit de werkplek ten tijde van het werkplekleren of de BPV niet goed georganiseerd. Zowel de uitwisseling tussen de docent en praktijkbegeleider, als de interactie tussen begeleiders vanuit de onderwijsinstelling en student laten vaak te wensen over.

Opleidingen kunnen praktisch gezien moeilijk het individuele leerproces tijdens de BPV volgen en begeleiden. Daarvoor ontbreekt de kennis over de concrete werkprocessen en bedrijfscontexten en ontbreekt ook de tijd. Bovendien is dit strijdig met het uitgangspunt, ook in de WEB, dat het leerbedrijf verantwoordelijk is voor de begeleiding binnen het bedrijf. De aard van de begeleiding door de opleiding tijdens de BPV, dus na een zorgvuldige matching en voorbereiding, kan daarom praktisch moeilijk iets anders inhouden dan voortgangsbewaking op enige afstand. Hiervoor staan verschillende instrumenten ter beschikking, waaronder in elk geval een beperkt aantal fysieke bezoeken. Deze ontevredenheid zou aan de hand van de manier waarop Nimeto de begeleiding wil vormgeven, kunnen worden ondervangen, omdat er door middel van de toepassing van social media, meer interactie op gang wordt gebracht tussen de student en de begeleiders.

Dit onderzoek is gericht op de tevredenheid van studenten en praktijkbegeleiders en het leerrendement van de stage. Omdat de verwachting van de school is dat het aantal contactmomenten groter wordt, is dit aspect tevens meegenomen in de interviews met studenten en praktijkbegeleiders. Dit aspect zou in kaart worden gebracht aan de hand van een analyse van de blogs, maar omdat de praktijkbegeleiders geen opmerkingen op de blogs hebben geplaatst, was dat niet mogelijk.

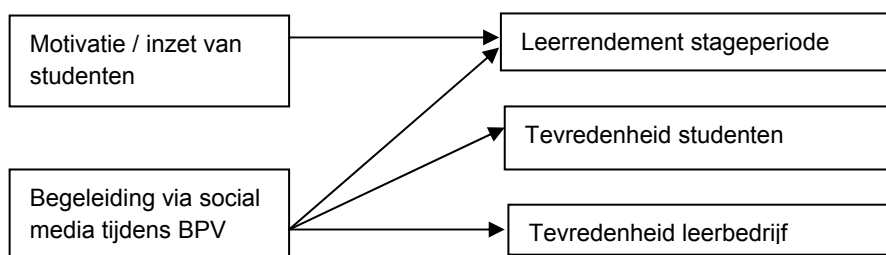
De manier waarop de variabelen in het onderzoek gemeten zijn, is beschreven in de volgende paragrafen.

2.4 Aangepast conceptueel model

Omdat het aantal contactmomenten niet met harde gegevens per student te onderbouwen is, is deze variabele niet meegenomen in de statistische analyse, maar wel

beschreven in de paragrafen over de kwalitatieve resultaten. Verder heeft er geen andere meting van de kwaliteit plaatsgevonden dan het aantal contactmomenten, dus dit stukje van de redenering van de school is niet meegenomen in de analyse. Het is uiteraard wel het geval dat de afhankelijke variabelen (de tevredenheid van de studenten en praktijkbegeleiders en het leerrendement van de stage) een indicatie zijn voor de (gepercipieerde) kwaliteit van de stage.

Verder is, met name vanwege de indeling van de onderzoeksgroepen in versnellers en reguliere studenten (met in de praktijk één reguliere student die met social media is begeleid), de motivatie van studenten in kaart gebracht, omdat het mogelijk is dat de motivatie van de versnellende studenten hoger is dan de motivatie van de reguliere studenten en deze variabele mogelijk effect heeft op het leerrendement van de stageperiode. Motivatie is in dit onderzoek meegenomen als controlevariabele. Dit leidt tot het volgende conceptuele model:

De tevredenheid van leerbedrijf is alleen meegenomen tijdens de interviews met de praktijkbegeleiders en maakt geen onderdeel uit van de statistische analyses.

2.5 Onderzoeksdisegn

In deze paragraaf is aandacht voor de onderzoekspopulatie, de opzet van het onderzoek, de operationalisatie en meetmethoden van de variabelen en de respons op de vragenlijsten, om een beter beeld te schetsen van het uitgevoerde onderzoek.

2.5.1 *Onderzoekspopulatie en opzet*

Het onderzoek is uitgevoerd bij de opleiding vormgeving Ruimtelijke Presentatie en Communicatie, dat is een opleiding met drie uitstroomrichtingen, Presentatie, Grafisch en Winkelinrichting & Standbouw. De studenten krijgen les in alle uitstroomrichtingen en kiezen vervolgens een uitstroomrichting. De studenten die de verkorte opleiding volgen maken de keuze voor uitstroom een jaar eerder dan de andere studenten. Reguliere studenten hebben gedurende twee jaar alle uitstromen en maken daarna een keuze waar ze anderhalf jaar aan werken. De versnellers worden na een half jaar geselecteerd, hebben dan gedurende een jaar een verzwaard programma en lopen daarin ook stage. Het laatste anderhalf jaar is gelijk aan die van de andere studenten.

De groepen studenten die deelnemen in het onderzoek zijn:

- De groep versnellers binnen de opleiding RPC;
- Een groep reguliere studenten van de opleiding RPC;

In het onderzoek vindt een vergelijking plaats van een groep die volgens de traditionele vorm stage loopt, met een groep die volgens de nieuwe manier stage loopt (waarbij gebruik wordt gemaakt van social media).

Er vindt een voor- en nameting plaats bij de groep studenten die versneld de opleiding doorlopen en bij een groep studenten van deze opleiding die niet versnellen, waarbij de eerste groep tijdens de BPV wordt begeleid met social media. Het experiment ziet er schematisch als volgt uit:

	T0	T1	T2
Geen R (groep 1, leerjaar 4)EG	M1	X	M2
Geen R (groep 2, leerjaar 4)CG	M1		M2

T: testmomenten

R: Randomisatie

EG: Experimentele groep

CG: Controlegroep

X: Interventie; begeleiding via social media tijdens stage (BPV)

M1: meting motivatie en voorbereiding stage

M2: meting motivatie, tevredenheid en leerrendement stage

De voormeting omvat een vragenlijst met betrekking tot motivatie en de voorbereiding op de stage. De nameting omvat een vragenlijst met betrekking tot tevredenheid over de stage en de door Nimeto uitgevoerde analyse van producten om het leerrendement van de stage in kaart te brengen.

2.5.2 Operationalisatie en meetmethoden

Onderstaand is per variabele beschreven hoe deze is gemeten.

Vorbereiding op stage

Omdat uit eerder onderzoek van IVA blijkt dat de voorbereiding op de stage mede bepalend is voor de tevredenheid van de studenten, is deze variabele meegenomen in het onderzoek om hiervoor te kunnen controleren. Om de voorbereiding in kaart te brengen is dezelfde vragenlijst benut als in het Doorbraakproject Werkplekieren. Deze lijst is te vinden in bijlage 1, evenals de gemiddelde scores en standaarddeviatie van beide groepen (bijlage 2). Op basis van deze gegevens is te zien dat de verschillen klein zijn en er dus vrijwel geen verschil bestaat in voorbereiding op de stage tussen beide groepen. Gezien het feit dat de studenten dezelfde opleiding volgen, dezelfde materialen ontvangen en dezelfde docenten hebben, is het niet verrassend dat in de voorbereiding op de stage geen grote verschillen bestaan. Dit betekent ook dat er niet gecontroleerd hoeft te worden op voorbereiding bij de analyses met betrekking tot de tevredenheid van studenten.

Tevredenheid studenten over de stage

Om de tevredenheid van studenten over de stage in kaart te brengen, is gebruik gemaakt van de bestaande vragenlijst van Harms (2009), gericht op de waardering voor het aanbod en opzet van de opleiding en de beleving van studenten. Deze lijst is voor dit deelonderzoek specifiek gericht op de waardering van de stage, in plaats van de waardering van de opleiding, om daarmee een goed beeld te vormen van de tevredenheid van de studenten over de stage. De betrouwbaarheid van de schaal met betrekking tot de tevredenheid als geheel (alle vragen gezamenlijk) is $\alpha = 0,93$.

Tevredenheid docenten en praktijkbegeleiders over de stage

De tevredenheid van docenten en praktijkbegeleiders is aan de orde gesteld in de gesprekken die met deze betrokkenen zijn gevoerd. Omdat hier geen harde gegevens van zijn, zijn deze aspecten niet meegenomen in de analyse, maar beschreven in de paragraaf met betrekking tot ervaren opbrengsten.

Leerrendement stage

Het leerrendement van de stage is in kaart gebracht aan de hand van de beoordeling van de stage. De studenten hebben een beoordeling gehad van de praktijk en een beoordeling van het stageverslag. Beide aspecten van het leerrendement zijn afzonderlijk meegenomen in de analyse.

Motivatie van studenten

Motivatie is meegenomen in het onderzoek als voorspeller van het leerrendement van de stage. De gegevens met betrekking tot motivatie zijn verzameld aan de hand van een vragenlijst en geoperationaliseerd aan de hand van de volgende aspecten:

- Inzet: Inzet heeft betrekking op de zin om naar school te gaan en zich daarvoor in te zetten door geconcentreerd en hard te werken (Harms, 2009).
- Intrinsieke motivatie: Intrinsieke motivatie heeft betrekking op de eigen motieven van de student om de opleiding te volgen en om te leren. De student vindt dit leuk en wil dit graag (Slaats, 1999).
- Extrinsieke motivatie: Extrinsieke motivatie heeft betrekking op van buiten aange-stuurde beweegredenen van de student om de opleiding te volgen en om te leren. De student doet dit om zijn kansen op werk te vergroten, een baan te vinden, een diploma te behalen (Slaats, 1999).

De betrouwbaarheid van de schalen van motivatie zijn:

Tabel 2.1 Betrouwbaarheid motivatie

	Betrouwbaarheid (α)
Intrinsieke motivatie (N=42)	$\alpha = 0,76$
Extrinsieke motivatie (N=42)	$\alpha = 0,82$
Inzet (N=42)	$\alpha = 0,69$

De betrouwbaarheid van de schalen is gebaseerd op de totale onderzoekspopulatie

Proces van begeleiding

Naast de vragenlijsten, maken interviews met studenten (uit zowel de experimentele als de controlegroep), docenten en praktijkbegeleiders onderdeel uit van het onderzoek. Tijdens de interviews zijn zaken als de vormgeving van begeleiding, de inhoud van begeleiding en de tevredenheid over begeleiding aan de orde gekomen.

2.5.3 *Reflectie op het onderzoeksdesign*

Het is gelukt om bij Nimeto een kleinschalig quasi-experimenteel onderzoek uit te voeren. Er is een vergelijking gemaakt tussen een experimentgroep en een controlegroep op basis van een voor- en een nameting. Dit is een goed design om mogelijke effecten van de interventie in kaart te brengen.

Positief is dat het gelukt is om vergelijkbare klassen deel te laten nemen aan het experiment. De groepen zijn echter klein. Vanwege het beperkte aantal respondenten in de groepen is de kans op een Type II fout (het niet kunnen aantonen van een effect als het er wel is) aanwezig. Om die reden is geprobeerd de groepen zo groot mogelijk te maken en daar waar mogelijk gegevens samen te voegen.

In het onderzoek is daarnaast aangesloten bij reeds bestaande groepen, waarbij het de vraag is hoe vergelijkbaar deze groepen zijn. De verschillen tussen de groepen kunnen invloed hebben op de afhankelijke variabelen. Er is, om te corrigeren voor bestaande verschillen tussen de groepen, een voormeting uitgevoerd bij beide groepen. Daarnaast zijn de begeleiders van beide groepen hetzelfde, de BPV docenten begeleiden zowel studenten uit de experimentele groep, als studenten uit de controlegroep, waardoor binnen de groepen, dezelfde variatie in begeleiders bestaat. Variabelen die mogelijk invloed hebben op de relaties in het onderzoek, zoals motivatie en voorbereiding op de stage, zijn in kaart gebracht en meegenomen in de analyse wanneer hierin verschillen tussen de experimentele en controlegroep bestaan. Motivatie is daarom meegenomen in de analyses en de voorbereiding van beide groepen is beschrijvend meegenomen.

3 Benutting van social media in de praktijk

Onderstaande beschrijving is gebaseerd op de interviews met de studenten uit de experimentele groep, de studenten uit de controlegroep, de docenten en de praktijkbegeleiders.

De studenten van Nimeto hebben BPV stage in het tweede en in het vierde leerjaar. De stage in het tweede leerjaar is vooral oriënterend en het leerproces van de student zelf staat dan centraal. In het vierde leerjaar is de stage gericht op de vakinhoudelijke ontwikkeling van studenten en daarop worden ze dan ook beoordeeld.

Studenten maken als ze op stage gaan een plan van aanpak en een POP, die zij met het stagebedrijf bespreken, om te bepalen welke activiteiten en competenties aan de orde kunnen komen gedurende de stage. Wanneer het plan van aanpak wordt besproken is de school niet bij het gesprek tussen student en werkplek aanwezig. Tijdens het eerste bezoek van de docent in de praktijk, wordt het plan van aanpak nogmaals doorgesproken.

Studenten werken mee tijdens de stage en ze verwerven vakcompetenties. Er is een inwerkperiode en daarna draaien de studenten met het team mee en krijgen ze eigen verantwoordelijkheden. De producten die ze opleveren na afloop van de stage zijn een stageverslag, een presentatie en de verslagen van de presentaties van medestudenten op de terugkomdagen. Vrijblijvend kunnen studenten een werkposter op Facebook maken, binnen een door de docent aangemaakte groep.

De beoordeling vindt plaats door het stagebedrijf en daar is de docent bij aanwezig. Ook komt de docent twee keer op de stageplaats en dan wordt het bereiken van de leerdoelen besproken. Tot vorig jaar werd de beoordeling aan de hand van een gesprek gedaan, maar nu volgen studenten cgo en de docenten zijn aan de hand van de competenties en werkprocessen beoordelingslijsten aan het ontwikkelen ter ondersteuning van de beoordeling van de praktijkbegeleiders, bovenop de reguliere beoordeling.

Tijdens de stage is er voldoende contact tussen de school en de studenten, aan de ene kant door de twee bezoeken van de docent op de werkplek en aan de andere kant door de maandelijkse terugkomdagen op school. Studenten zitten dan gedurende een mentoruur samen en dan spiegelen ze zich aan elkaar in verantwoordelijkheden en taken. Tijdens deze gesprekken gaat het ook over wat ze op hun stage hebben geleerd. De docenten analyseren de vooruitgang van de studenten aan de hand van het POP en de ontwikkelingen die daarin beschreven zijn. De contacten met de praktijkbegeleiders vinden dagelijks plaats. Alle studenten houden dagelijks bij wat ze doen en ze bespreken dit met hun praktijkbegeleider.

De docenten begeleiden verschillende studenten, waarvan er een paar studenten een blog bijhouden. De docenten merken dat er een groot informatieverschil is en dat de mogelijkheden van hun begeleiding bij de studenten met blogs veel groter zijn. Docenten hebben via de iPad contact met de studenten die een blog bijhouden. De studenten tonen hun opdrachten op hun blog, vaak aan de hand van foto's waar ze een verhaal bij schrijven. De docent kan daarop reageren. Er wordt door de studenten geen aanvullend verslag meer gemaakt. Het POP en het plan van aanpak zijn via social media in te zien. Het kost de docenten wel meer tijd om de blogs bij te houden. De hoeveelheid tijd die docenten hierin steken en de tijd waarbinnen de docenten reageren op de blogs verschilt. Volgens de docenten houden de studenten de blogs goed bij; deze manier van werken past ook goed bij dit type student (grafische vormgeving).

Dankzij de social media is er volgens de studenten en docenten nog meer contact tijdens de stage mogelijk. Er is voor alle studenten maandelijks een mentoruur waar de docent de studenten ziet en daarnaast leest de docent dagelijks wat de studenten die een blog bijhouden op hun werkplek aan het doen zijn. Docenten kunnen daarop reageren en dat doen ze gemiddeld eens per week. Studenten gebruiken foto's en beelden op hun blog en daarmee heeft een docent direct een beeld van wat de student presteert op zijn stage. De docenten vinden dat zij goed op de hoogte zijn en benoemen dat de studenten zich daar ook van bewust zijn. De docenten hebben namelijk meer informatie dan voorheen en ze kunnen, wanneer ze op bezoek gaan op de stageplek, direct doorvragen.

De stagebegeleiders hebben eveneens toegang tot de blogs van de studenten. Via de blog kunnen zij direct commentaar geven op stukken die studenten opleveren en kunnen ze daarnaast in de gaten houden welke informatie over hun bedrijf op de blog wordt gezet.

De communicatie via social media is volgens de docenten absoluut geen vervanging van de bezoeken van de docent op de stageplaats. De docenten vinden het belangrijk om ook de stagebegeleider en werkplek even te zien. De studenten die geen weblog bijhouden benoemen dat de docenten niet vaak zien, maar dat de begeleiding van eens in de maand in principe voldoende is.

Op basis van de interviews is te stellen dat voor het aantal contactmomenten tussen de student en de praktijkbegeleider, de blog geen duidelijke meerwaarde heeft. Zij zien elkaar namelijk dagelijks op de werkvloer. De blog draagt wel bij aan de communicatie tussen de student en de praktijkbegeleider, omdat de praktijkbegeleider een beter beeld heeft van hoe de student tegen bepaalde zaken aankijkt en daar kan de praktijkbegeleider op doorvragen in het persoonlijke contact. Bovendien komt het initiatief tot contact op deze manier meer bij de studenten te liggen. De blog wordt door de praktijkbegeleiders gezien als een extra ondersteuning van de vooral persoonlijke interactie.

Het contact tussen de praktijkbegeleider en de docent is volgens betrokkenen beperkt veranderd. De docenten zijn door het lezen van de blog van de student beter

op de hoogte zijn van de ontwikkelingen van de student en kunnen sneller ingrijpen als zij problemen voorzien, maar vooralsnog zijn er geen wezenlijke verschillen in de communicatie tussen docent en praktijkbegeleider. Het is wel goed daarbij de opmerking te plaatsen dat zowel de docenten als de praktijkbegeleiders nog niet erg gewend zijn aan het op deze manier met elkaar werken.

Het contact tussen de student en docent is volgens alle partijen verbeterd dankzij de inzet van social media. Hierbij wordt genoemd dat de docenten beter op de hoogte zijn, zij eerder en tussentijds feedback geven, problemen op stage eerder zichtbaar zijn voor de docent en deze dan ook eerder en beter kan bijsturen.

4 Resultaten

In dit hoofdstuk komen de resultaten aan de orde. Eerst vindt een beschrijving van de kwalitatieve gegevens plaats (de interviews), waarna de resultaten van de vragenlijsten aan de orde komen.

4.1 Tevredenheid van studenten

Er is een groepsinterview georganiseerd met zeven studenten uit de experimentele groep. De studenten merken dat ze zich echt ontwikkelen en ze denken dat dit komt door de combinatie van school en stage. Op school kun ze zich conceptueel ontwikkelen. Op stage ontwikkelen studenten hun vaardigheden en dat gaat volgens hen ook veel sneller in de praktijk. School en stage vullen elkaar volgens de studenten goed aan.

De studenten merken dat de mate van samenwerking tussen de school en de stagebedrijven, per stagebedrijf verschilt. Zo vertelt een student dat zij eerst heel sterk de contacten tussen stage en school moest organiseren, maar nu zit ze bij een ander bedrijf en daar is veel meer direct contact tussen het bedrijf en de school.

Bloggen stimuleert volgens de studenten het contact met de school en het helpt de studenten zelf. Iedere week schrijven studenten iets op hun blog en zo schrijven ze continu stukjes van hun eindverslag. De studenten vinden dat prettig, omdat ze dan niet nog een heel verslag hoeven te schrijven aan het eind van hun stage, zoals dat bij hun vorige stage en bij de huidige stages van de studenten uit de controlegroep gaat. De studenten hebben bovendien het idee dat ze bewuster met de ontwikkeling van hun stageverslag bezig zijn. Bovendien is het leuk voor de studenten zelf en voor de docenten dat ze ook foto's en beelden kunnen benutten en daarnaast hun blog kunnen delen met bijvoorbeeld familie in het buitenland.

Studenten krijgen sneller feedback dankzij de inzet van social media, er is meer contact en directer contact met school. De uitwisseling tussen studenten onderling is wel minder, waardoor ze niet weten hoe hun werk zich verhoudt tot het werk van andere studenten. Een student benoemt dat er daarvoor wel een algemene blogsite is waar de studenten informatie uit kunnen wisselen, maar het voegt in termen van het leerproces weinig toe volgens de studenten zelf. Een andere student benoemt dat ze problemen tijdens de stage daar wel aan de orde zouden kunnen stellen.

De studenten hebben het idee dat dankzij de blog de gesprekken met de docent en de stagebegeleider gemakkelijker te voeren zijn. De studenten gebruiken hun blog voor het voeren van het gesprek dat plaatsvindt na de tussentijdse beoordeling. De meeste studenten hebben al reacties op tussenproducten, maar dat verschilt per do-

cent. De verschillen tussen de docenten wijten de studenten aan de fase waarin de pilot nu zit. De enige student die nog geen reacties heeft ontvangen van zijn docent, weet wel dat de docent zijn blog bekijkt.

De studenten vinden de begeleiding aan de hand van de blog beter en voor henzelf hebben ze ook alles op een rij. Ze hebben meer informatie en een blog geeft meer rust en betere informatie dan een stageverslag. Een student benoemt dat het stageverslag ook niet aan het eind hoeft te worden geschreven, maar de studenten vinden het werken met tussentijdse deadlines wel heel prettig.

De studenten valt het wel op dat de praktijken binnen de stagebedrijven verschillen. De studenten die de hele dag achter de computer zitten kunnen veel gemakkelijker hun blog bijhouden, maar er zijn ook studenten die overdag in winkels staan en dan 's avonds nog hun blog moeten bijwerken. De mate waarin de studenten tijd hebben om aan het blog te werken, verschilt dus sterk per stagebedrijf en het zou voor studenten naar eigen zeggen heel handig zijn om een iPad te krijgen, want dan kunnen studenten onderweg zaken bijwerken.

Tijdens de terugkomdagen gaan de studenten niet in op hun blog, omdat zij tegelijk terug op school komen met studenten die niet met een blog werken. De studenten hadden het juist wel leuk gevonden om met studenten die ook bloggen terug op school te komen en ze zouden elkaars blog ook graag bekijken, maar sommige stagebedrijven hebben daar moeite mee.

Een nadeel is volgens studenten dat de blog op een gegeven moment van internet wordt gehaald: ze moeten het dan nog wel ergens anders plaatsen. Bovendien zijn er volgens de studenten nog beperkingen in termen van opmaak en dat is juist voor studenten vormgeving erg vervelend. Het programma waar de studenten mee werken is ook niet optimaal. De studenten zouden het bovendien prettig vinden als de school wat meer instructie zou geven over het programma van de blogs en informatie over de eisen ten aanzien van de producten en teksten die ze op moeten leveren. Dat is voor deze studenten nog niet echt duidelijk.

4.2 Tevredenheid van praktijkbegeleiders

Er zijn telefonische gesprekken gevoerd met zeven praktijkbegeleiders. Deze praktijkbegeleiders begeleiden allemaal een student van Nimeto die op het moment dat het onderzoek is uitgevoerd, stage loopt en werkt met een blog.

Tijdens deze gesprekken komt naar voren dat praktijkbegeleiders voorafgaand aan het experiment, niet allemaal even goed zijn geïnformeerd over de inzet van de blogs en de implicaties van het begeleiden via een blog. Bovendien zaten er in het programma waarmee de studenten hun blogs schrijven, volgens de praktijkbegeleiders nog een hoop kinderziektes. Daarnaast zijn de visuele mogelijkheden van dat programma erg beperkt en is de bescherming van de soms privacygevoelige informatie lastig door de school te garanderen.

De meningen van de praktijkbegeleiders over de inzet van social media is gevarieerd. De voordelen die zijn genoemd hebben betrekking op de mate waarin de docenten op de hoogte zijn van de ontwikkeling van de student, het feit dat de begeleiders via de social media een beter en completer beeld van de student kunnen vormen, het feit dat studenten hierdoor continu hun stageverslag bijhouden, het verslag overzichtelijk via de computer te bekijken is en de begeleiding beter kan worden afgestemd op de behoefte van de student. De nadelen die ze noemen hebben betrekking op de tijd die het kost, het feit dat gevoelige informatie van het bedrijf op internet wordt geplaatst, de inzet mogelijk leidt tot minder persoonlijk contact met de student en de praktijkbegeleiders het soms lastig vinden om fouten digitaal over te brengen.

Op de vraag of de begeleiding anders is dan voorheen, benoemen de praktijkbegeleiders dat studenten door de blog minder onzeker zijn en vragen meteen via de blog stellen, waardoor zij daar direct op in kunnen spelen. Daarnaast vinden verschillende begeleiders het erg interessant om de belevingen en gedachten van de student te lezen. Dat is veel rijkere informatie dan de informatie die ze tijdens een gesprek achterhalen. Een andere verandering is dat de begeleiders beter op de hoogte zijn van de ontwikkelingen, waardoor zij het begeleidingsgesprek beter kunnen voorbereiden. Volgens de meeste praktijkbegeleiders is er inhoudelijk niets aan de begeleiding veranderd.

Vijf van de praktijkbegeleiders die hebben deelgenomen aan het onderzoek, zijn positief over de inzet van social media. Daarbij maken zij wel de kanttekening dat het ter ondersteuning van de persoonlijke begeleiding is en niet ter vervanging van de mondelinge uitwisseling tussen student en begeleider. Volgens zes begeleiders is er daadwerkelijk beter contact tussen de docent en de student en wat betreft het contact tussen student en praktijkbegeleider en docent en praktijkbegeleider benoemen ze dat daar niet wezenlijk veel is veranderd, met uitzondering dat de docenten beter op de hoogte zijn.

Voorwaarde is wel dat de student de blog goed bijhoudt, de docenten voldoende tijd hebben om inhoudelijk op de blog te reageren en de praktijkbegeleiders zelf ook voldoende tijd hebben om de blog te lezen en ze daarnaast gewend raken aan het werken via social media en hiervan voorafgaand aan de BPV periode van op de hoogte worden gesteld. Opvallend is dat de twee praktijkbegeleiders die minder enthousiast waren over de inzet van social media, tijdens hun werk niet standaard achter een computer zitten en het lezen van de blog daarom bewust moesten plannen. Dat deden ze vaak thuis en dan is het voor de begeleiders wel echt een extra belasting.

4.3 Gemeten opbrengsten

In deze paragraaf komen de gemeten opbrengsten aan de orde. Eerst is aandacht voor de algemene kenmerken van de groep, waarna de getoetste relaties tussen de variabelen uit het onderzoeksmodel aan de orde komen.

4.3.1 Algemene kenmerken

In de onderstaande tabel staan de algemene gegevens van de studenten uit de experimentele groep en de studenten uit de controlegroep weergegeven:

Tabel 4.1 Algemene gegevens

Groep	N	Gemiddelde leeftijd	Jongens	Meisjes
Experiment	22	19,4	5 (23%)	17 (77%)
Controle	22	20,2	2 (9%)	20 (91%)

Om te bepalen in hoeverre de groepen vergelijkbaar zijn, is een voormeting uitgevoerd van motivatie. Daaruit blijkt dat er wat betreft intrinsieke motivatie, extrinsieke motivatie en inzet geen significante verschillen bestaan tussen beide groepen (zie bijlage 3).

4.3.2 Tevredenheid studenten

In deze paragraaf is aandacht voor de gemeten tevredenheid bij studenten en het verklarende effect van begeleiding via social media op de tevredenheid. Om te bepalen of de inzet van social media invloed heeft op de tevredenheid van de studenten, zijn de antwoorden op de vragen gericht op tevredenheid van de studenten die met social media zijn begeleid en de studenten die niet met social media zijn begeleid, met elkaar vergeleken. Op basis van een variantieanalyse is bepaald of er significante verschillen bestaan tussen beide groepen.

Uit de analyse blijkt dat het verschil in tevredenheid tussen de experimentele en controlegroep niet significant is (de p-waarde is 0,432) (de output is te vinden in bijlage 4). De tevredenheid met betrekking tot de stage is bij de controlegroep gemiddeld wel hoger dan bij de studenten uit de experimentele groep.

4.3.3 Leerrendement stage

Vervolgens is gekeken naar de relatie tussen het wel of niet begeleid worden via social media en het leerrendement dat de studenten hebben behaald. Het leerrendement is daarbij in kaart gebracht aan de hand van de stagebeoordeling, die bestaat uit de beoordeling van het stageverslag en de beoordeling van de praktijk. De docenten hebben het stageverslag van de studenten beoordeeld. Daarnaast is er door de praktijkbegeleider een beoordeling van de praktijk gegeven.

Door de beoordelingen van de studenten uit de experimentele en controlegroep met elkaar te vergelijken, is bepaald of de studenten die met social media zijn begeleid, anders scoren op beide aspecten dan de studenten die niet met social media zijn begeleid. De beoordelingen van de studenten uit beide onderzoeksgroepen worden tegen elkaar afgezet en aan de hand van statistische analyse is bepaald of er een significant verschil bestaat tussen de beoordelingen van beide onderzoeksgroepen.

Eerst is de variantieanalyse uitgevoerd waarbij de beoordelingen van de praktijk van beide groepen zijn vergeleken. Daaruit blijkt dat de studenten uit de experimentele

groep significant beter scoren op de praktijkbeoordeling dan de studenten uit de controlegroep en de p-waarde van deze relatie is 0,000 (zie bijlage 5 voor de output). De relatie tussen de manier van begeleiding en de beoordeling van de praktijk is dus significant.

Vervolgens is gekeken naar de relatie tussen de begeleiding van de stage en de beoordeling van het stageverslag. Op basis van de variantieanalyse blijkt dat deze relatie een p-waarde heeft van 0,240 (zie bijlage 6). Er bestaat dus geen relatie tussen de manier waarop de studenten zijn begeleid en de beoordeling van het stageverslag.

4.3.4 *Leerrendement gecontroleerd voor motivatie*

Als laatste is gekeken of de relatie tussen de vorm van begeleiding en het leerrendement blijft bestaan wanneer wordt gecontroleerd voor motivatie (inzet). Deze analyse is uitgevoerd omdat de inzet van een student logischerwijs een relatie heeft met het behaalde leerrendement.

Uit de variantieanalyse met de praktijkbeoordeling als maat voor leerrendement, blijkt dat ook wanneer gecontroleerd wordt voor inzet, de significante relatie tussen de vorm van begeleiding en het leerrendement blijft bestaan (p-waarde van 0,000). Daarnaast blijkt uit deze analyse dat er een marginaal significant verband (p-waarde van 0,067) bestaat tussen inzet en leerrendement en dat de inzet van de studenten mede bepalend is voor het behaalde leerrendement op de praktijkbeoordeling (zie bijlage 7). Dit betekent dat er een direct effect is van inzet op leerrendement (praktijk) en dat het effect van de begeleiding op het leerrendement (praktijk) blijft bestaan wanneer wordt gecontroleerd voor inzet.

Omdat er een direct effect van inzet is gevonden op de beoordeling van de praktijk, is tevens bepaald of er een relatie bestaat tussen manier van begeleiden en leerrendement gemeten aan de hand van de beoordeling van het stageverslag, wanneer wordt gecontroleerd voor inzet. Op basis van de variantieanalyse met inzet als covariaat is gevonden dat er geen effect is van de inzet van studenten op de beoordeling van het stageverslag en dat er ook geen verband bestaat tussen de manier van begeleiden en de beoordeling van het stageverslag, wanneer wordt gecontroleerd voor inzet (de output staat in bijlage 8).

5 Conclusies en reflectie

In dit hoofdstuk komen de verschillende relevante variabele uit de onderzoeksvraag achtereenvolgens aan de orde en worden de resultaten van zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve onderzoeksactiviteiten gepresenteerd. Rekening houdend met de beperkingen van het onderzoek worden vervolgens conclusies getrokken.

5.1 Ervaren effecten

Op basis van de interviews met de studenten uit de experimentele groep, de studenten uit de controlegroep en de docenten en praktijkbegeleiders, zijn verschillende zaken te benoemen die relevant zijn voor het onderzoek. Zo blijkt dat de studenten uit de controlegroep ten tijde van het interview nog niet gestart zijn met het schrijven van hun eindverslag, terwijl de studenten uit de experimentele groep via hun blog vanaf de start van hun stage, minimaal wekelijks aan hun stageverslag werken en ze op die manier bewuster bezig zijn met hun eigen ontwikkeling tijdens de BPV.

Verder blijkt op basis van de interviews dat er tussen de BPV docenten van school en de studenten uit de experimentele groep op basis van de blogs van de studenten, vaker contact is. De praktijkbegeleiders voegen daaraan toe dat zij beter op de hoogte zijn van wat er speelt bij de student, omdat studenten bepaalde zaken die ze normaliter niet bespreken met hun begeleider, wel beschrijven op hun blog. Dit is volgens de meeste praktijkbegeleiders ook zinvolle informatie.

Het grootste ervaren voordeel is dat de docenten continu op de hoogte zijn van wat er bij de student speelt. Hierdoor kan meer begeleiding op maat worden geboden. Daarnaast zijn de studenten op deze manier bewuster bezig met hun ontwikkeling en zijn ze al veel eerder actief bezig met het schrijven van het eindverslag, iets wat de studenten zonder blog helemaal aan het einde van de stageperiode nog moeten doen.

Volgens de betrokkenen wordt de hele driehoek van de begeleiding (de driehoek van de student, de BPV docent en de praktijkbegeleider) geïntensiveerd door middel van de inzet van social media. Bepaalde praktijkbegeleiders moeten er volgens de docenten nog wel handig in worden, maar alle partijen zien voordelen van deze manier van werken.

Het grootste nadeel is de extra tijdsinvestering die bij alle betrokken partijen nodig is voor deze manier van begeleiden, met name wanneer de praktijkbegeleider gedurende de dag niet achter de computer zit en hier dus na het werk apart nog tijd voor moet maken. Daar komt nog bij dat op dit moment de technische mogelijkheden van de blogs nog beperkt zijn. Ook de manier waarop de blogs via het internet te benade-

ren zijn is nog niet optimaal en dit is zeker voor de bedrijven van belang, omdat er ook betrouwbare informatie van het praktijkbedrijf zelf op de blogs kan worden gezet.

5.2 Gemeten effecten

In het onderzoek is een vergelijking gemaakt van een experimentele en een controlegroep, waarbij de studenten uit de experimentele groep extra begeleiding tijdens hun BPV hebben gekregen aan de hand van social media (dus bovenop de reguliere begeleiding).

De studenten hebben tijdens hun stage wekelijks hun ervaringen op de werkplek beschreven op hun blog. Deze blog konden zowel de docenten als de praktijkbegeleiders te allen tijde inzien. De docenten hebben daar over het algemeen wekelijks een reactie op gegeven en de praktijkbegeleiders hebben het blog vooral benut om het gesprek met de studenten aan te gaan. Het was de verwachting van de school dat ook de praktijkbegeleiders hun feedback op het blog zouden zetten, waardoor tevens de interactie tussen de docent en praktijkbegeleider zou toenemen, maar dat is niet gebeurd. Dit kan te maken hebben met de mate waarin de praktijkbegeleiders gewend zijn te werken met social media, maar daarnaast speelt volgens de praktijkbegeleiders zelf ook de voorbereiding die zij hebben gehad, de informatievoorziening vanuit de school en de technische beperkingen van zowel de blogs als de werkplekken van de begeleiders zelf. De controlegroep heeft de begeleiding gekregen zoals dat normaliter gebeurt, namelijk contact tussen de student en docent op de terugkomdagen en twee bezoeken van de docent op de werkplek, wanneer tevens interactie met de praktijkbegeleider plaatsvindt.

De verwachting van de school dat het aantal contactmomenten tussen de student en de BPV docent zou toenemen is aan de hand van dit onderzoek bevestigd. Daarnaast is de docent dichter betrokken en meer op de hoogte van de ontwikkelingen van de student en kan de docent eerder ingrijpen als het mis dreigt te gaan. Deze verwachtingen van de school zijn ook bevestigd.

Door middel van statistische analyses, is in dit onderzoek gekeken of er verschillen bestaan op het gebied van leerrendement en tevredenheid tussen beide groepen. Bij de analyse gericht op leerrendement is gecontroleerd voor motivatie (inzet), omdat tussen inzet en leerrendement logischerwijs een relatie bestaat.

Uit de analyse blijkt dat er geen significant verschil bestaat tussen de tevredenheid van beide groepen studenten. Opvallend is dat, tegen de verwachting in, de tevredenheid van de controlegroep iets hoger is dan de tevredenheid van de studenten in de experimentele groep. Deze verschillen zijn echter zo klein dat ze op basis van de statistische analyses worden verworpen. Beide groepen zijn meer dan gemiddeld tevreden.

Vervolgens zijn analyses uitgevoerd naar het leerrendement van de stage en of er dus verschillen bestaan tussen de experimentele en controlegroep, wanneer wordt gekeken naar het door de studenten behaalde leerrendement. Het leerrendement is meegenomen in twee onderdelen, namelijk de beoordeling van de praktijk en de beoordeling van het stageverslag.

Uit de variantieanalyse blijkt dat er een significant effect is van de begeleiding via social media, op de praktijkbeoordeling. De studenten die extra begeleiding hebben gekregen via social media, scoren significant hoger op de praktijkbeoordeling dan de studenten uit de controlegroep. Het feit dat er een significant effect is gevonden in een analyse met dit beperkt aantal respondenten, betekent dat het effect van de extra begeleiding op de praktijkbeoordeling aanzienlijk is. Het gaat hierbij om de beoordeling van het werk dat de studenten in de praktijk uitvoeren en mogelijk speelt het feit dat de interactie tussen de praktijkbegeleider en de studenten die een blog schrijven gebaseerd wordt op extra informatie, informatie die volgens de begeleiders zelf in gesprekken met studenten niet of nauwelijks naar voren komt en de praktijkbegeleiders op basis van die informatie de studenten beter kunnen begeleiden en eerder kunnen ingrijpen of bijsturen als iets niet goed verloopt. Het leerrendement van de studenten in termen van de praktijkbeoordeling is, zoals de school had verwacht, hoger dan bij de controlegroep.

Opvallend in de analyse naar leerrendement, is dat de beoordeling van het stageverslag van de studenten uit de controlegroep en de beoordeling van de blog van de studenten uit de experimentele groep niet significant van elkaar verschillen. Uit de interviews met studenten blijkt namelijk dat de studenten uit de controlegroep aan het einde van hun stageperiode het gehele verslag schrijven en de studenten uit de experimentele groep reflecteren op hun blog wekelijks op hun werk. Het feit dat ze dit doen heeft dus geen effect op het verslag zelf, maar wel op het werk dat ze in praktijk uitvoeren.

Omdat het te verwachten is dat inzet van de studenten een relatie heeft met het leerrendement dat ze behalen, is in dit onderzoek eerst bekeken of deze relatie er is en vervolgens op de relatie tussen het begeleiden via social media en het behaalde leerrendement, blijft bestaan wanneer voor inzet wordt gecontroleerd.

Uit de analyses blijkt dat er een relatie bestaat tussen inzet en leerrendement, ongeacht in welke onderzoeksgroep de studenten zitten. Vervolgens blijkt dat de relatie tussen de begeleiding via social media en het leerrendement blijft bestaan, wanneer wordt gecontroleerd voor inzet. Dat betekent dat wanneer alle studenten hun inzet even hoog zou zijn (in beide onderzoeksgroepen) dat het leerrendement van de groep die begeleiding krijgt via social media, nog steeds significant hoger is wat betreft de beoordeling van de praktijk, dan het leerrendement dat behaald wordt door de controlegroep.

5.3 Conclusie

De onderzoeksvraag die ten grondslag lag aan dit onderzoek luidde:

Leidt het begeleiden van studenten tijdens de BPV via social media tot meer contactmomenten, een hoger leerrendement bij studenten en tot meer tevredenheid over de begeleiding onder studenten, praktijkbegeleiders en BPV-begeleidende docenten?

Op basis van dit onderzoek blijkt dat er inderdaad sprake is van een toename van het aantal contactmomenten tussen student en BPV docent door de inzet van social media. Deze conclusie is uitsluitend gebaseerd op de interviews met studenten, docenten en praktijkbegeleiders en niet op een analyse van de blogs. Het zou voor vervolgonderzoek interessant zijn om het aantal keer dat de docenten en de praktijkbegeleiders (wanneer zij gewend zijn te werken volgens deze methode) feedback geven op de blog van de student in kaart te brengen, omdat hiermee een concreter beeld van het extra aantal contactmomenten te vormen is. Bovendien is dan ook te zien of de docent en praktijkbegeleider op elkaars feedback reageren en aan de hand daarvan is te bepalen of de interactie tussen beide begeleiders ook toeneemt.

Met betrekking tot het leerrendement blijkt dat de studenten die met social media zijn begeleid, significant hoger scoren op het onderdeel praktijk in de beoordeling. Zij scoren niet significant hoger dan de controlegroep op het stageverslag. Dit is een opvallende conclusie, zeker gezien het feit dat de studenten uit de experimentele groep vanaf de start van hun stage hun blog bijhouden en op basis van de interviews blijkt dat de studenten uit de controlegroep dit volledig achteraf doen. Dit heeft volgens de resultaten van dit onderzoek geen effect op de kwaliteit van het verslag.

Uit de statistische analyses blijkt dat er wat betreft tevredenheid geen significante verschillen bestaan tussen de experimentele en controlegroep. Wel blijkt dat de gemiddelde tevredenheid van de studenten uit de controlegroep hoger is dan van de studenten uit de experimentele groep.

De tevredenheid van de praktijkbegeleiders is bevraagd in de interviews met de praktijkbegeleiders. Daarbij bleek dat de praktijkbegeleiders over het algemeen tevreden zijn over de nieuwe vorm van begeleiding, met name omdat ze meer en andere informatie van de student ontvangen via hun blog, dan via de gesprekken die ze (dagelijks) met de student voeren. Het nadeel was wel dat dit een aanzienlijk grotere tijdsinvestering van hen vraagt.

De frequentie van interactie tussen student en praktijkbegeleider gaat niet omhoog en ook wat betreft de interactie tussen de docent en praktijkbegeleider is er van de blog geen effect. Als de praktijkbegeleiders feedback geven op de blog van de student door er opmerkingen bij te plaatsen die ook de docent kan lezen, dan kan er meer interactie tussen de begeleiders ontstaan. Hiervan is tijdens onderzoek geen sprake, omdat de praktijkbegeleiders het blog wel lezen, maar de opmerkingen erover mondeling aan de student doorgeven.

Wat overigens van belang is met betrekking tot de tevredenheid van de praktijkbegeleiders, is tijdige informatieverstrekking over een dergelijke aanpassing in de begeleiding van de studenten. Uit de interviews met de praktijkbegeleiders bleek namelijk dat een deel van hen van te voren niet was geïnformeerd over deze verandering en zij zich daardoor niet konden voorbereiden op het begeleiden via een blog en hierdoor de effecten van de begeleiding mogelijk beperkt zijn in dit onderzoek. BPV dient de school te organiseren met de praktijk en dan is het van belang dat er sprake is van goede interactie en informatievoorziening, anders is er geen sprake van goed comakership.

De BPV docenten zijn allemaal tevreden over de nieuwe vorm van begeleiding, ondanks het feit dat het op dit moment wel een extra inspanning van hen vraagt. Die relatief kleine extra inspanning staat volgens de docenten niet in verhouding tot de hoeveelheid extra informatie zij tot hun beschikking hebben over de student.

Er zijn nog verschillende verbeterpunten benoemd door alle partijen, zowel met betrekking tot de kant van de technische mogelijkheden van de blogs, als in de manier waarop alle partijen op dit moment gebruik maken van de blogs.

De begeleiding via social media lijkt op basis van dit onderzoek veelbelovende aanknopingspunten te bieden om de afstand tussen de student in de praktijk en de docent op school te verkleinen. Het is daarbij nog wel van belang de kanttekening te plaatsen dat het werken met een blog, past bij het type student dat de opleiding bij Nimeto volgt. Het is de vraag in hoeverre deze methodiek ook aansluit bij studenten die een opleiding volgen die minder gericht is op grafische vormgeving.

6 Referenties

- Boekaerts, M. (2002) Bringing about change in the classroom: Strengths and weaknesses of the self-regulated learning approach. *Learning and Instruction*, 12, 589-604.
- Harms, G.J. (2009) *Competentiegericht leren op de werkvloer. Een beschrijving van acht opleidingen van het Noorderpoort en hun deelnemers in het schooljaar 2007-2008*. Groningen: GION.
- Kennisnet (2010), Regeling EXMO Tranche 2. Experimenteren met ict in het mbo. Zoetermeer: Kennisnet.
- Taks, M.M.M.A. (2003). *Zelfsturing in leerpraktijken. Een curriculumonderzoek naar nieuwe rollen van studenten en docenten in de lerarenopleiding*. Proefschrift Universiteit Twente, Enschede.
- Zimmerman, B. J. (1989). A social-cognitive view of self-regulated academic learning. *Journal of Educational Psychology*, 81, pp 329–339.
- Zitter, I. (2010) *Designing for Learning; studying learning environments in higher professional education from a design perspective*. Proefschrift Universiteit van Utrecht. IVLOS series.

7 Bijlagen

Bijlage 1: Vragenlijsten

Vragenlijst voorbereiding stage

De volgende vragen gaan in op de voorbereiding die je hebt gekregen op jouw stage. Je kunt bij de antwoorden kiezen uit 'dat is beslist zo', 'dat is eigenlijk wel zo', 'dat is eigenlijk niet zo' en 'dat is beslist niet zo'.

1.	Ik heb mijn leerplek zelf uitgekozen
2.	Voor mijn leerplek moest ik een motivatiebrief of sollicitatiebrief schrijven
3.	Voor mijn leerplek moest ik een motivatiegesprek of sollicitatiegesprek voeren met mijn docent
4.	Voor mijn leerplek moest ik een motivatiegesprek of sollicitatiegesprek voeren met iemand van het bedrijf
5.	Voor mijn leerplek ben ik uitgekozen
6.	Ik zit op deze leerplek omdat het dicht bij mijn huis is
7.	Ik zit op deze leerplek omdat ik iemand ken die er werkt
8.	Ik kan op deze leerplek echt leren wat ik later in de praktijk wil gaan doen
9.	Voordat ik naar mijn leerplek ging, moest ik me verdiepen in de leerplek, bijvoorbeeld om een opdracht te maken of informatie op te zoeken
10.	Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik contact opgenomen met mensen van het bedrijf
11.	Voordat ik naar mijn leerplek ging hebben mensen van het bedrijf contact opgenomen met mij
12.	Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik informatie van het bedrijf ontvangen over het bedrijf
13.	Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik zelf informatie opgezocht over het bedrijf
14.	Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik informatie ontvangen over wat ik daar zou kunnen leren
15.	Voordat ik naar mijn leerplek ging moest ik op schrijven wat ik van plan was om te leren (bv leerdoelen opschrijven in een stageplan)
16.	Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik een overeenkomst afgesloten met mijn school en het bedrijf waar ik stage ging lopen
17.	Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik de leerplek een keer bezocht om kennis te maken

Tevredenheid begeleiding

De volgende vragen gaan over wat jij vindt van de BPV begeleiding. Daarom willen we graag eerst weten wie jouw BPV begeleiders waren tijdens de laatste BPV periode:

Stagebedrijf / leerplek: _____

Begeleider(s) vanuit het stagebedrijf: _____

Begeleider(s) vanuit school: _____

Contact met begeleider(s): dagelijks wekelijks maandelijks minder dan eens per maand

Geef antwoorden op onderstaande vragen gericht op jouw laatste BPV. Je kunt bij de antwoorden kiezen uit 'dat is beslist zo', 'dat is eigenlijk wel zo', 'dat is eigenlijk niet zo' en 'dat is beslist niet zo'.

1.	Ik ben tevreden over mijn begeleiding tijdens de BPV
2.	Ik ben goed begeleid door mensen van school tijdens de BPV
3.	Ik ben goed begeleid door mensen van mijn stagebedrijf / leerplek tijdens de BPV
4.	Als ik ergens mee zit kan ik altijd bij mijn begeleider(s) vanuit school terecht
5.	Als ik ergens mee zit kan ik altijd bij mijn begeleider(s) vanuit het stagebedrijf terecht
6.	Ik heb een goed beeld van wat ik later met deze opleiding kan
7.	Ik zag precies voor me wat ik tijdens de BPV allemaal zou gaan doen
8.	Ik ben tevreden over mijn leerproces tijdens de BPV
9.	Het was mij duidelijk wat er tijdens de BPV van mij verwacht werd
10.	De BPV zat rommelig in elkaar
11.	Ik wist vaak niet wat ik moest doen op mijn stagebedrijf / leerplek
12.	Ik vind de manier van werken tijdens de BPV prettig
13.	De manier van leren tijdens de BPV past bij mij
14.	Ik voel me goed tijdens de BPV
15.	Ik ga met plezier op stage
16.	Met de begeleiders kan ik goed overweg
17.	Ik heb op deze leerplek echt geleerd wat ik later in de praktijk wil gaan doen
18.	Ik heb overleg gehad met de begeleider(s) vanuit school over mijn voortgang tijdens de BPV
19.	Ik heb overleg gehad met de begeleider(s) vanuit school over mijn voortgang tijdens de BPV
20.	De begeleider(s) vanuit school (waren) was voldoende betrokken bij mijn BPV
21.	Ik heb gereflecteerd op mijn leren tijdens de BPV (op school of op het stagebedrijf)
22.	Ik heb gedurende het werken op mijn stageplaats al (reflectie)verslagen geschreven
23.	De kwaliteit van de totale begeleiding tijdens mijn BPV was goed

Bijlage 2: Gemiddelde scores op voorbereiding stage

	Controle		Experiment	
	Mean	Standard Deviation	Mean	Standard Deviation
Ik heb mijn leerplek zelf uitgekozen	3,77	,53	3,32	,78
Voor mijn leerplek moest ik een motivatiebrief of sollicitatiebrief schrijven	3,32	1,04	2,95	1,13
Voor mijn leerplek moest ik een motivatiegesprek of sollicitatiegesprek voeren met mijn docent	2,50	1,30	1,82	,96
Voor mijn leerplek moest ik een motivatiegesprek of sollicitatiegesprek voeren met iemand van het bedrijf	3,82	,66	3,82	,66
Voor mijn leerplek ben ik uitgekozen	2,86	1,25	3,18	1,05
Ik zit op deze leerplek omdat het dicht bij mijn huis is	1,82	1,01	2,14	,99
Ik zit op deze leerplek omdat ik iemand ken die er werkt	1,27	,55	1,36	,73
Ik kan op deze leerplek echt leren wat ik later in de praktijk wil gaan doen	3,00	,82	3,36	,79
Voordat ik naar mijn leerplek ging, moest ik me verdiepen in de leerplek, bijvoorbeeld om een opdracht te maken of informatie op te zoeken	2,32	,99	2,14	1,04
Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik contact opgenomen met mensen van het bedrijf	3,68	,72	3,82	,39

Voordat ik naar mijn leerplek ging hebben mensen van het bedrijf contact opgenomen met mij	2,59	1,26	2,36	,95
Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik informatie van het bedrijf ontvangen over het bedrijf	2,09	1,06	1,91	,92
Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik zelf informatie opgezocht over het bedrijf	3,64	,73	3,45	,51
Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik informatie ontvangen over wat ik daar zou kunnen leren	2,64	1,14	2,27	,94
Voordat ik naar mijn leerplek ging moest ik op schrijven wat ik van plan was om te leren (bv leerdoelen opschrijven in een stageplan)	2,27	1,28	2,14	1,04
Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik een overeenkomst afgesloten met mijn school en het bedrijf waar ik stage ging lopen	3,59	,80	3,55	,67
Voordat ik naar mijn leerplek ging heb ik de leerplek een keer bezocht om kennis te maken	3,59	,85	3,55	,96

Bijlage 3: Analyses motivatie

Descriptive Statistics

ExpCon		Mean	Std. Deviation	N
V_INTRmot	Controle	3,5833	,35252	20
	Experiment	3,6742	,38654	22
	Total	3,6310	,36909	42
N_INTRmot	Controle	3,6417	,33014	20
	Experiment	3,5758	,42015	22
	Total	3,6071	,37687	42

Multivariate Tests^b

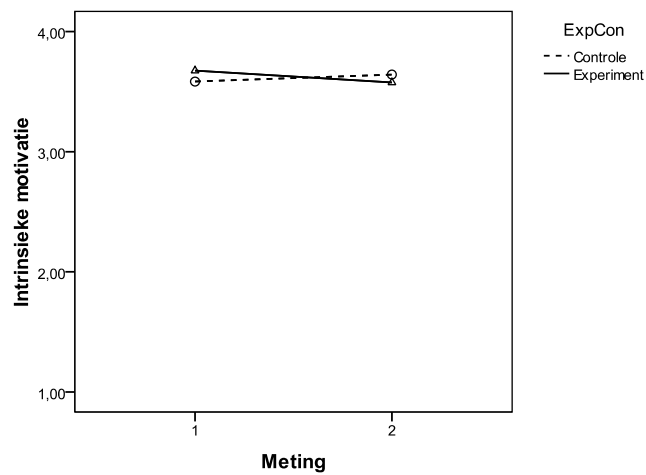
Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
Meting	Pillai's Trace	,004	,160 ^a	1,000	40,000	,691	,004
	Wilks' Lambda	,996	,160 ^a	1,000	40,000	,691	,004
	Hotelling's Trace	,004	,160 ^a	1,000	40,000	,691	,004
	Roy's Largest Root	,004	,160 ^a	1,000	40,000	,691	,004
	Root						

Meting *	Pillai's Trace	,058	2,443 ^a	1,000	40,000	,126	,058
ExpCon	Wilks' Lambda	,942	2,443 ^a	1,000	40,000	,126	,058
	Hotelling's Trace	,061	2,443 ^a	1,000	40,000	,126	,058
	Roy's Largest	,061	2,443 ^a	1,000	40,000	,126	,058
	Root						

a. Exact statistic

b. Design: Intercept + ExpCon

Within Subjects Design: Meting

Descriptive Statistics

	ExpCon	Mean	Std. Deviation	N
V_EXTRmot	Controle	3,6917	,42672	20
	Experiment	3,6818	,42072	22
	Total	3,6865	,41841	42
N_EXTRmot	Controle	3,6833	,42543	20
	Experiment	3,5000	,60422	22
	Total	3,5873	,52864	42

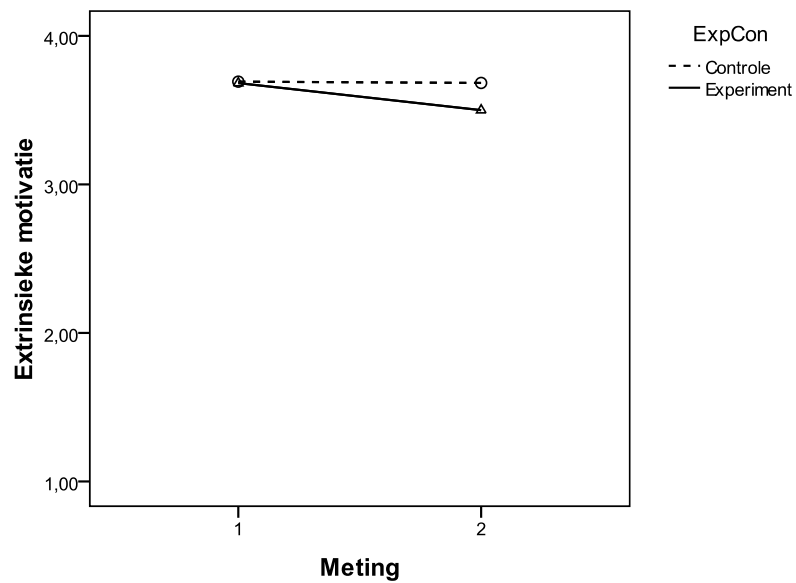
Multivariate Tests^b

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
Meting	Pillai's Trace	,035	1,471 ^a	1,000	40,000	,232	,035
	Wilks' Lambda	,965	1,471 ^a	1,000	40,000	,232	,035
	Hotelling's Trace	,037	1,471 ^a	1,000	40,000	,232	,035
	Roy's Largest Root	,037	1,471 ^a	1,000	40,000	,232	,035
Meting * ExpCon	Pillai's Trace	,030	1,225 ^a	1,000	40,000	,275	,030
	Wilks' Lambda	,970	1,225 ^a	1,000	40,000	,275	,030
	Hotelling's Trace	,031	1,225 ^a	1,000	40,000	,275	,030
	Roy's Largest Root	,031	1,225 ^a	1,000	40,000	,275	,030

a. Exact statistic

b. Design: Intercept + ExpCon

Within Subjects Design: Meting

Descriptive Statistics

ExpCon		Mean	Std. Deviation	N
V_INZET	Controle	3,1273	,39834	20
	Experiment	3,1364	,33402	22
	Total	3,1320	,36153	42
N_INZET	Controle	3,3682	,39733	20
	Experiment	3,2479	,37027	22
	Total	3,3052	,38350	42

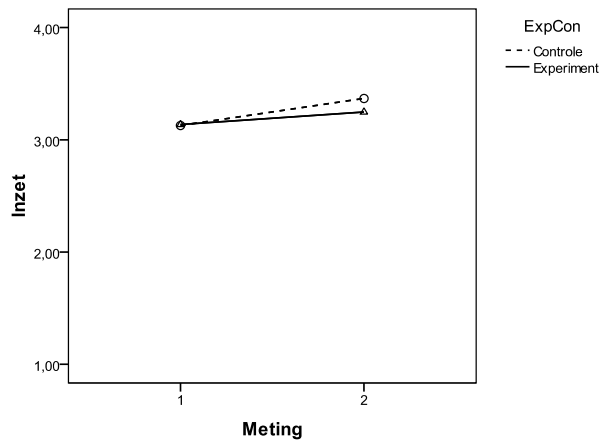
Multivariate Tests^b

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.	Partial Eta Squared
Meting	Pillai's Trace	,310	17,978 ^a	1,000	40,000	,000	,310
	Wilks' Lambda	,690	17,978 ^a	1,000	40,000	,000	,310
	Hotelling's Trace	,449	17,978 ^a	1,000	40,000	,000	,310
	Roy's Largest Root	,449	17,978 ^a	1,000	40,000	,000	,310
Meting * ExpCon	Pillai's Trace	,057	2,421 ^a	1,000	40,000	,128	,057
	Wilks' Lambda	,943	2,421 ^a	1,000	40,000	,128	,057
	Hotelling's Trace	,061	2,421 ^a	1,000	40,000	,128	,057
	Roy's Largest Root	,061	2,421 ^a	1,000	40,000	,128	,057

a. Exact statistic

b. Design: Intercept + ExpCon

Within Subjects Design: Meting

Bijlage 4: Output varientieanalyse tevredenheid studenten

Descriptive Statistics

Dependent Variable: Tevredenheid

ExpCon	Mean	Std. Deviation	N
Controle	3,3783	,46102	20
Experiment	3,2717	,38396	20
Total	3,3250	,42223	40

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: Tevredenheid

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	,113 ^a	1	,113	,630	,432	,016
Intercept	442,225	1	442,225	2457,084	,000	,985
ExpCon	,113	1	,113	,630	,432	,016
Error	6,839	38	,180			
Total	449,178	40				
Corrected Total	6,953	39				

a. R Squared = ,016 (Adjusted R Squared = -,010)

Bijlage 5: Output variantieanalyse leerrendement praktijk**Descriptive Statistics**

Dependent Variable:BPVpraktijkREC

ExpCon	Mean	Std. Deviation	N
Controle	3,6818	1,17053	22
Experiment	5,0909	1,15095	22
Total	4,3864	1,35055	44

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable:BPVpraktijkREC

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	21,841 ^a	1	21,841	16,210	,000	,278
Intercept	846,568	1	846,568	628,296	,000	,937
ExpCon	21,841	1	21,841	16,210	,000	,278
Error	56,591	42	1,347			
Total	925,000	44				
Corrected Total	78,432	43				

a. R Squared = ,278 (Adjusted R Squared = ,261)

Bijlage 6: Output variantieanalyse leerrendement stageverslag**Descriptive Statistics**

Dependent Variable:BPVverslagREC

ExpCon	Mean	Std. Deviation	N
Controle	3,4091	1,18157	22
Experiment	3,9091	1,57084	22
Total	3,6591	1,39673	44

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable:BPVverslagREC

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	2,750 ^a	1	2,750	1,424	,240	,033
Intercept	589,114	1	589,114	304,953	,000	,879
ExpCon	2,750	1	2,750	1,424	,240	,033
Error	81,136	42	1,932			
Total	673,000	44				
Corrected Total	83,886	43				

a. R Squared = ,033 (Adjusted R Squared = ,010)

Bijlage 7: Output varantieanalyse leerrendement praktijk**Parameter Estimates**

Dependent Variable:BPVpraktijkREC

Parameter	B	Std. Error	t	Sig.	95% Confidence Interval		Partial Eta Squared
					Lower Bound	Upper Bound	
Intercept	2,231	1,539	1,450	,155	-,877	5,340	,049
V_INZET	,912	,485	1,881	,067	-,067	1,891	,079
[ExpCon=,00]	-1,394	,340	-4,100	,000	-2,081	-,707	,291
[ExpCon=1,00]	0 ^a						

a. This parameter is set to zero because it is redundant.

**Bijlage 8: Output variantieanalyse leerrendement stageverslag met co-
variaat inzet**

Descriptive Statistics

Dependent Variable:BPVverslagREC

ExpCon	Mean	Std. Deviation	N
Controle	3,4091	1,18157	22
Experiment	3,9091	1,57084	22
Total	3,6591	1,39673	44

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable:BPVverslagREC

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	3,875 ^a	2	1,938	,993	,379	,046
Intercept	2,719	1	2,719	1,393	,245	,033
V_INZET	1,125	1	1,125	,577	,452	,014
ExpCon	2,666	1	2,666	1,366	,249	,032
Error	80,011	41	1,951			
Total	673,000	44				
Corrected Total	83,886	43				

a. R Squared = ,046 (Adjusted R Squared = ,000)